

VALORIFICAREA TRADIȚIILOR ARTISTICE ȘI CULTURALE PE PLAIURILE BISTRIȚEI ȘI ALE NĂSĂUDULUI

**POMPEI ȘTEFĂNESCU
IOAN ANUȚĂ**

Inceputurile culturii de masă pe plaiurile județului nostru se pierd în negura vremurilor.

Ca rezultat al strădaniilor seculare, adesea plătite cu jertfe grele, la început pentru condiții omenesti de viață materială și spirituală, iar mai apoi — în ultimele decenii — pentru continua îmbunătățire a acestora, pe tulpina veche a trecutului cultural al acestor meleaguri crește și se dezvoltă azi altoiul nou al unei culturi socialiste, multilaterale.

Așezările acestor meleaguri se caracterizează azi nu numai printr-un nou mod de organizare a economiei, printr-o viață mai îmbelșugată, printr-un nivel de trai tot mai ridicat, ci și printr-o viață mai frumoasă, plină de împliniri spirituale.

... S-au înfăptuit multe în aceste locuri, prin hărnicia și muncă înfrățită a oamenilor. Au apărut noi unități economice, au fost puse pe baze noi și consolidate cele existente. S-au înălțat școli, au fost construite dispensare, așezăminte de cultură (fig. 1). Mutațiile materiale au generat, firesc, mutații fundamentale în felul de a fi al oamenilor, în gândurile lor, în modul de a privi și prețui permanenta devenire ce se petrece sub ochii lor spre mai bine, în felul de a recepta valorile artei și culturii.

De-a lungul anilor, muncii cultural-educative de masă i s-a adăugat un cadru nou, material și organizatoric, optim, lucru ce a facilitat împlinirea organică a muncii de difuzare a științei și culturii cu stimularea și dezvoltarea creației artistice locale, aceasta constituind o expresie a grijii pe care partidul și statul nostru o manifestă pentru satisfacerea cerințelor spirituale mereu crescînde ale oamenilor. Crearea și dezvoltarea unei vaste rețele de instituții de cultură constituie expresia cea mai elocventă a progresului multilateral realizat în domeniul transformării culturii în bun al întregului popor.

Avem înaintea cîteva cifre statistice extrem de elocvente, la care vom face unele referiri. Oricum, latura cantitativă a fenomenelor nu poate fi neglijată și tocmai de aceea se vorbește atît de des despre graiul cifrelor, despre semnificația lor.

Sugestiv pentru varietatea care caracterizează peisajul instituțiilor culturale de masă este și următorul tablou comparativ :

Instituții culturale de masă :	1944	1971
1. Cămine culturale	65	197
2. Case de cultură	—	4
3. Biblioteci	27	230
4. Muzee	1	5
5. Cinematografe	16	131

Ce răspunde deci anul 1944 la unele din cele 5 rubrici ? Nici o casă de cultură, un singur muzeu, șasprezece cinematografe etc. Comparația numărului instituțiilor culturale care funcționau odinioară pe meleagurile județului nostru cu cel existent în anul 1971, ne arată creșteri considerabile : de 3 ori mai multe cămine culturale, de aproape 9 ori mai multe biblioteci, de peste 8 ori mai multe cinematografe și așa mai departe.

Față de anul 1938, când numărul căminelor culturale existente pe raza județului nostru era de ordinul unităților, prin grija organelor locale

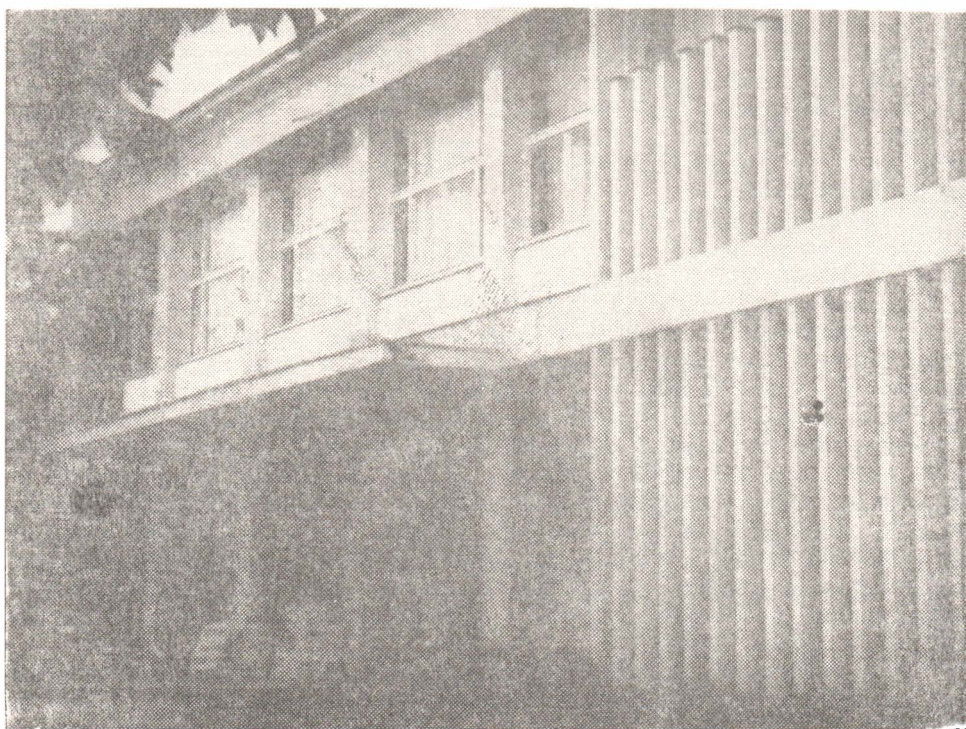

Fig. 1. — Casa de cultură din Năsăud.

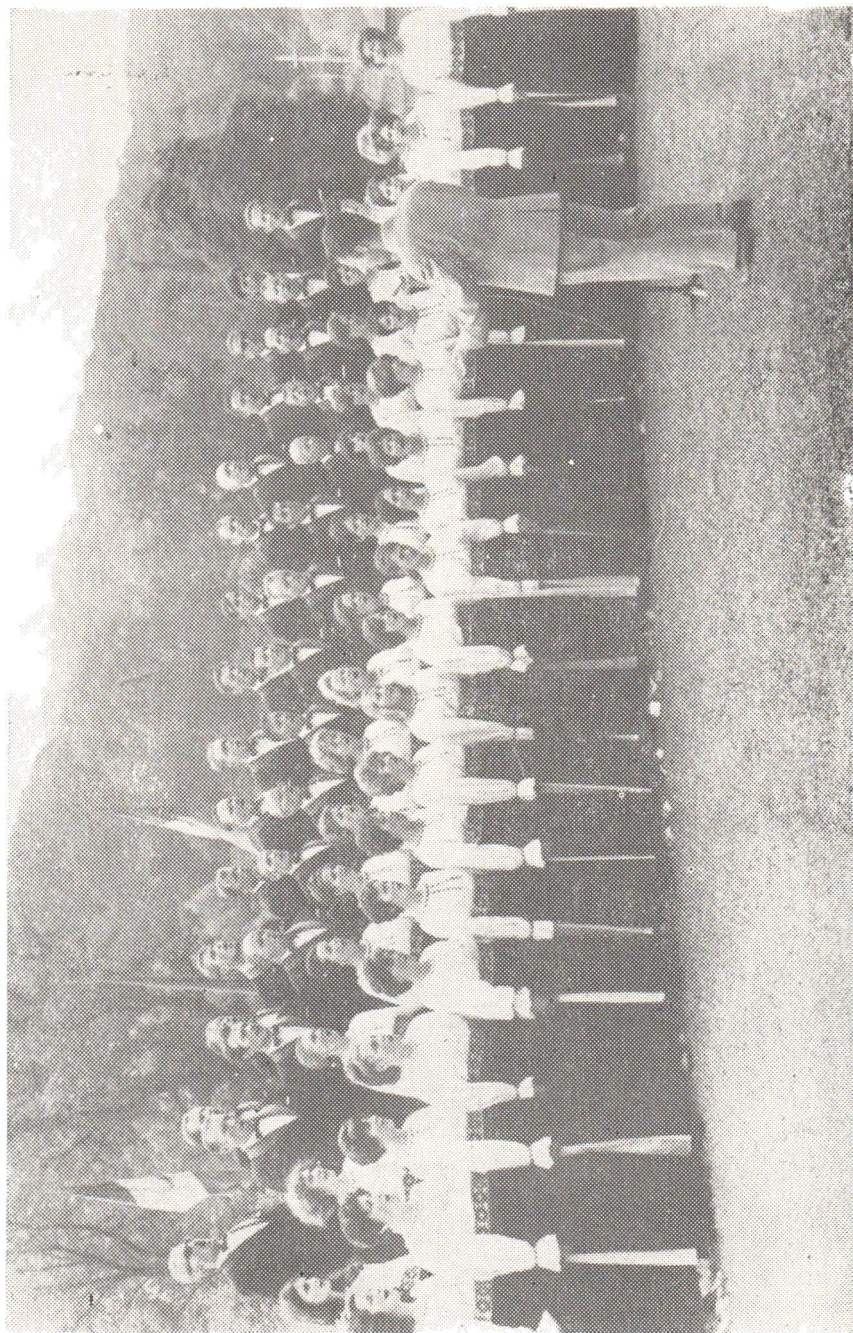

Fig. 2. — Corul sindicatelor din Bistrița.

de partid și de stat, prin contribuția și entuziasmul maselor de oameni ai muncii, s-a ajuns ca în anul acesta 155 cămine culturale să-și desfășoare activitatea în sedii proprii, dotate cu mobilier corespunzător și obiecte de practică culturală.

Cine trece pentru prima oară prin județul nostru, rămîne plăcut impresionat de impunătoarele construcții ale căminelor culturale din : Budacul de Jos, Budacul de Sus, Corvinești, Feldru, Fîntînița, Gledin, Leșu, Lunca Ilvei, Miceștii de Cîmpie, Nepos, Petru Rareș, Rodna, Rebrîșoara, Salva, Șieu, Șieu Odorhei, Sintereag, Tîrlișua, Visuia și altele, adevărate monumente de artă, în care se păstrează și se valorifică frumoasele noastre tradiții folclorice, atît de bine cunoscute în întreaga țară.

Pentru asigurarea bazei materiale, factor determinant în desfășurarea unei rodnice activități cultural-educative, în bugetele consiliilor populare comunale și orășenești, s-au alocat, an de an, sume însemnate pentru reparații, amenajări, încălzit, iluminat și înzestrarea unităților cu diverse obiecte de inventar. Numai în ultimii doi ani s-au alocat credite bugetare în sumă de peste 13 milioane lei, la care se adaugă importante venituri extrabugetare.

Condițiile create în ultima vreme au dat — după cum este știut — solilor cîntecului și dansului de pe plaiurile noastre posibilitatea de a-și înscrie numele, ca purtători ai unor adevărate comori artistice, la loc de cinste pe harta culturală a țării, ducînd bucuria unei vieți libere și fericite pe multe scene ale noastre și peste hotare.

O privire retrospectivă asupra mișcării artistice de amatori din județul nostru ne readuce în față cu prisosință avîntul participării la concursurile republicane organizate de-a lungul anilor. Faptul este atestat de succesele obținute de o serie de formații artistice între care amintim co-

Fig. 3 — Dansuri de pe Someș (Sîngeorz Băi).

urile din Leșu, Maieru, Liviu Rebreanu, Feldru, Rebra, Rebrîșoara, Rodna, Ilva Mare, Bistrița Bîrgăului, Chiuza, Năsăud, Bistrița (fig. 2); apoi echipele de trișcași din Leșu, Rodna, Salva, Tîrlișua, Spermezeu, Prundu Bîrgăului, Ilva Mică, Dumitrița; tarăfurile din Sîngiorz-Băi, Rodna, Lunca Ilvei, Beclean, Petru Rareș, Bistrița, Năsăud; fanfarele din Bistrița. Sărata, Cetate, Jeica, Lechința, Teaca; formațiile de dansuri din Monor, Șieut, Sîntioana, Mărișelu, Pintic, Budești, Tăgșoru, Feleac, Malin, Bozieș, Spermezeu, Chiuza, Salva, Coșbuc, Năsăud, Sîngeorz-Băi (fig. 3).

Ca urmare a unei intense activități, pline de dinamism, la concursurile republicane o serie de formații din județul Bistrița-Năsăud au obținut distincții deosebite. Corul din Leșu a fost de două ori laureat pe țară, iar formația de trișcași din aceeași localitate de trei ori laureată (fig. 4). Formațiile de teatru de păpuși a Casei de cultură din Bistrița și cea de teatru a căminului cultural din Malin au obținut titlul de laureate la cel de-al IV-lea Festival de teatru, iar formația de teatru a căminului cultural din Livezile s-a situat pe locul trei pe țară la, cel de-al V-lea Festival de teatru de amatori. Formația de dansuri germane a Casei de cultură din Bistrița a obținut locul III pe țară în cadrul finalei celui de-al VII-lea concurs al formațiilor muzical-coregrafice.

Corul căminului cultural din Maieru a obținut premiul III pe țară la cel de-al IX-lea concurs, iar în anul 1970, trofeul Ciprian Porumbescu, la Festivalul coral de la Suceava. Ca o încununare a rezultatelor pe tărîm artistic, Ansamblul „Cununa de pe Someș” (fig. 5) al Casei de cultură din Bistrița a obținut, în Franța, în anul 1969, Marele premiu internațional și Cupa de aur a Olimpiadei folclorice de la Mont-Dore, în anul 1970 „Castana de aur” la cel de-al VIII-lea Festival internațional de folclor de la Castel del Piano și Cupa de Carara a orașului Marina di Massa — Italia.

Ca răspuns la invitația primită de la „Ente provinciale per il turismo Agrigento-Sicilia”, Ansamblul folcloric „Cununa de pe Someș” a intrat prins și în acest an un turneu în Italia, unde, alături de alte grupuri folclorice din Argentina, Austria, Congo (Brazaville), Irlanda, Italia, Iugoslavia, Mexic, Olanda, R.F. a Germaniei, Ungaria și Spania, a participat la cea de a 28-a, serbare a „Migdalului înflorit” și la cel de al 18-lea Festival internațional de folclor de la Agrigento obținînd „Cupa presei siciliene”, iar la Festivalul de folclor din provincia Calabria (Castrovillari) premiul I și „Cupa Președintelui Italiei”, toate acestea dovedind, fără putință de tăgadă, că folclorul nostru are mulți prieteni în lume.

Ca o apreciere a rezultatelor obținute, casele de cultură din Bistrița și Năsăud au primit din partea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă cupele și plachetele „Pentru cea mai bună activitate artistică desfășurată la concursurile de amatori”.

Înscrise pe linia promovată de partidul și statul nostru de cinstire și prețuire a înaintașilor culturii, festivitățile prilejuite de sărbătorirea centenarului nașterii poetului George Cosbuc din septembrie 1966 au constituit un eveniment care a depășit hotarele ținutului nostru.

Fig. 4. — Trîșcașli din Leșu.
www.cimec.ro

Încă în 1963, la centenarul Liceului „George Coșbuc” din Năsăud, miile de oameni adunați în orașelul de pe Someș își strungeau miinile cu urarea : „Pe curînd, la Centenarul poetului”.²

Și anii au trecut. A sosit și clipa reîntîlnirii — 17-18 septembrie 1966.

Niciodată vechiul Hordou și Năsăud n-au cunoscut atîta mulțime, niciodată n-au trecut pe aici atîtea mașini, niciodată trenurile n-au adus atîția pasageri, sunînd din sirenă continuu, în semn de omagiu. Satele din jur s-au golit, rămînînd acasă doar cei a căror prezență a fost strict necesară, orașele și-au trimis reprezentanții, cu toate mijloacele de locomoție.

A fost organizată expoziția omagială „George Coșbuc” la Muzeul din Năsăud și o sesiune științifică festivă la Liceul „George Coșbuc” din Năsăud, la care au luat cuvîntul : conf. univ. Emil Boldan, din București, secretar al Societății de științe istorice și filologice — „Locul activității și operele lui Coșbuc în cultura noastră națională și în patrimoniul culturii mondiale” : prof. univ. Ștefan Pascu (Cluj), membru corespondent al Academiei R.S.R. „Rolul poetului năsăudean în cultura românească” : prof. Ioan Șerdeanu (Cluj) „Idealul unității naționale în creația lui Coșbuc” : prof. univ. Augustin D.N. Pop (Pitești) „Contribuții biografice” : conf. univ. Gavril Scridon (Cluj) „Natura în poezia lui Coșbuc” : prof. Vasile Scurtu (Cluj) „Itinerar coșbucian în Transilvania” : prof. univ. Gavril Istrate (Iași) „Vocabularul poeziei lui Coșbuc” : conf. univ. Alexandru Husar (Iași) „Cultura lui George Coșbuc” : conf. univ. Ion Apostol Popescu (Tg. Mureș) „George Coșbuc și folclorul Năsăudului” : prof. Grigore Găzdac (Năsăud) „Aspecte ale dantologiei coșbuciene” ș.a. Acel spectacol unic, cum l-a numit în cuvîntul său unul dintre oaspeții străini, uimit de o asemenea participare, a impresionat pînă la lacrimi pe fiecare din zecile de mii de spectatori, veniți la grandioasele serbări populare.

La Coșbuc, în septembrie 1966, în alte graiuri au spus cuvînt poetul italian Elio Filippo Accrocca („Aici unde arborii rodesc oamenii, memoria lui Coșbuc rămîne ca o rădăcină adîncă în sufletul poporului și se ramifică peste toată lumea. Se nasc și sînt sărbătoriți poeți și în alte țări, dar românii știu să-i facă nemuritori. Coșbuc, prin dumneavoastră, este o personalitate a familiei umane...”), Mateja Matevschi, poet jugoslav („Opera lui Coșbuc, prin valoarea și originalitatea ei, a devenit un bun al tuturor popoarelor, un sol al vieții, luptei, aspirațiilor și sentimentelor poporului român”) : Max Rouquette, poet francez, („Un mare poet nu este intruchiparea unui om, ci oglinda propriului popor. Ceea ce răzbate din poezia lui Coșbuc și din adevărata poezie dintotdeauna este caracterul inevitabil al vieții, vraja iubirii, arma adevărului și certitudinea speranțelor”).³

Acele zile, în care poezia a fost pe buzele și în inimile tuturor, au lăsat amintirea unor grandioase manifestări, a unor manifestări de înaltă prețuire, de caldă cinstire a memoriei marelui cîntăreț.

² Teodor Tanco, Făclia, 15 septembrie, 1966.

³ Făclia, 20 septembrie, 1966.

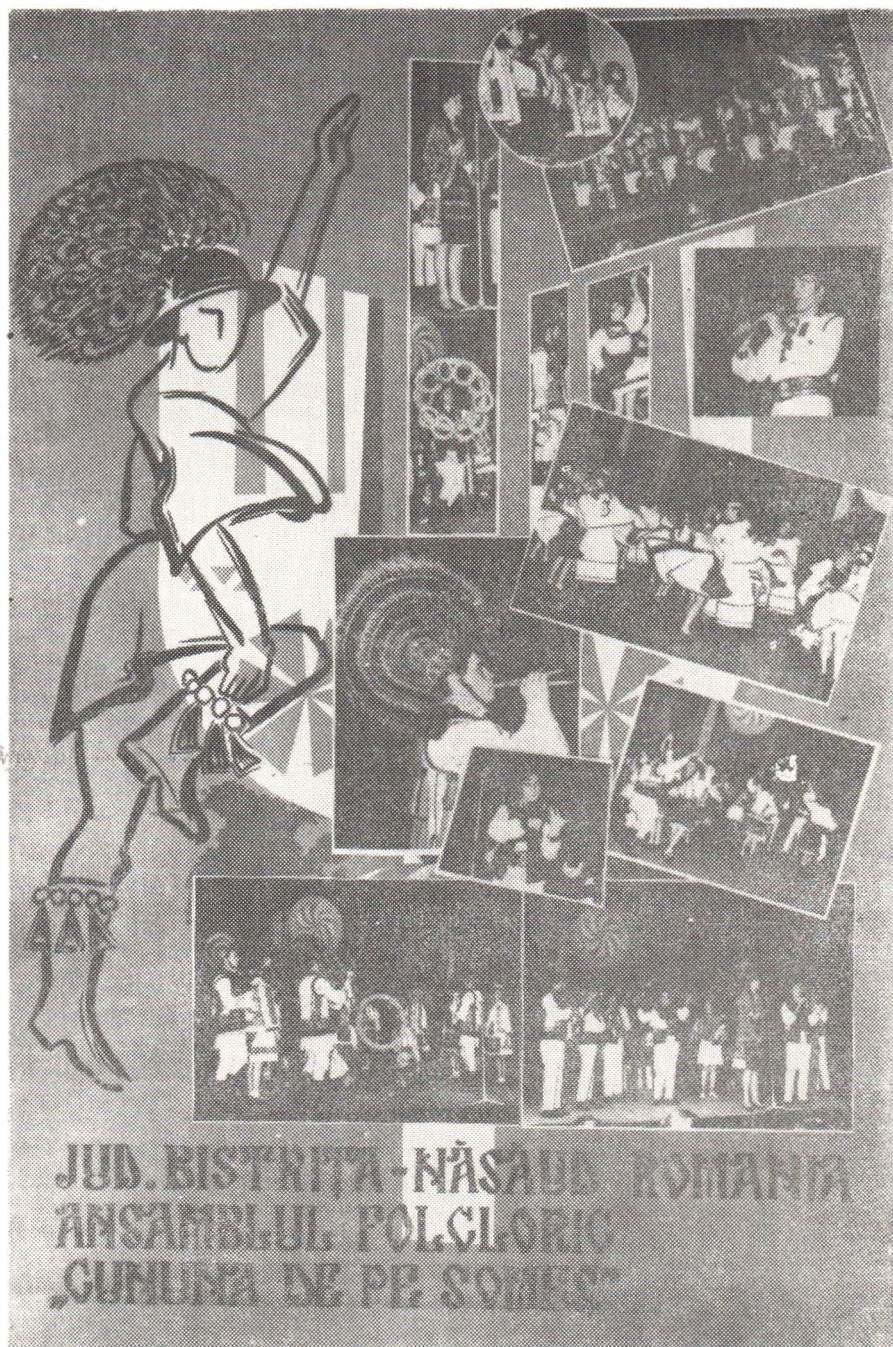

Fig. 5. — Ansamblul folcloric „Cununa de pe Someș”.
www.cimec.ro

Poetul e prezent în inimile noastre, tineri și vîrstnici : cu toții încercăm un sentiment de adîncă venerație trecînd pe lîngă casa muzeu de la Coșbuc ori pe lîngă Liceul din Năsăud, care-i poartă numele amîndouă străjuite de chipul dăltuit în bronz al poetului.

Omagiind personalitatea romancierului Liviu Rebreanu și a dascălului Vasile Nașcu, fii ai acestor meleaguri, în anii din urmă, în orașele Bistrița (1970) și Năsăud (1967⁴), au fost dezvelite busturi în memoria celor ce și-au închinat viața și activitatea idealurilor umanitare de libertate și dreptate socială, spre binele și fericirea poporului nostru.

Într-un șir de manifestări cultural-artistice de mare amploare inițiate și organizate de către Comitetul județean de cultură și artă, pentru reînvierea și valorificarea vechilor tradiții de pe aceste meleaguri. „Festivalul fanfarelor“, concursul soliștilor de muzică populară de la „Regele brazilor“, serbarea culesului cireșelor de la Braniștea, „Rapsodia trișcașilor“ de la Leșu, Reuniunea corală „Doina Someșană“ de la Năsăud sînt mărturii grăitoare, care se înscriu în planul de activitate an de an, presa locală, radioul și televiziunea apreciîndu-le la justa lor valoare.

Iată părerile citorva oaspeți prezenți la unele din manifestările noastre : „Tradiția își păstrează prin acest festival al trișcarilor întreaga autenticitate a unui județ de mari potențe creatoare“ (Mircea Tomuș, scriitor) ; „Găzduind și lansînd un astfel de festival, județean Bistrița, Năsăud a dovedit și dovedește că știe să mențină mereu vie flacăra pasiunii și talentul excepționalilor săi creatori“, (George Marcu, compozitor-București).⁴

Despre concursul soliștilor de muzică populară de la „Regele brazilor“, compozitorul Zaharia Popescu din București, spunea între altele : „Găsesc această manifestare foarte frumoasă și instructivă. Legarea frumuseții și vechimii cîntecului nostru popular de un monument al naturii — Regele brazilor — tot atît de bătrîn ca și generațiile, dă o originalitate plină de farmec acestui concurs.“⁵

„Intrată în tradiția manifestărilor cultural-artistice ale județului, Reuniunea corală „Doina someșană“ aflată la a III-a ediție, la 13 decembrie 1970, a adus la rampă 18 coruri (fig. 6) și grupuri vocale din județ și județele învecinate : Cluj, Maramureș, Mureș și Suceava. Pe lîngă prezența masivă a unor coruri din județ, cu o tradiție deja bine stabilită sau în curs de a și-o forma, manifestarea muzicală ne-a pus în fața unui reper-toriu diversificat, tratat cu atenție și finisat sub raport artistic“ (fig. 7).⁶

Cel mai eficace și cel mai la îndemînă instrument de difuzare a culturii, cartea, a cărei răspîndire relevă în chipul cel mai grăitor gradul de culturalizare a unui popor, a pătruns în masele largi de oameni din comunele și satele județului nostru, prin mijloace diverse, devenind un prieten, un sfătuitor, un izvor permanent de cunoștințe.

Fondul de cărți a crescut an de an, situația comparativă prezentîndu-se astfel :

⁴ Ziarul „Ecoul“, 4 octombrie, 1970.

⁵ Ziarul „Ecoul“, 17 august, 1968.

⁶ Ziarul „Ecoul“, 19 decembrie, 1970.

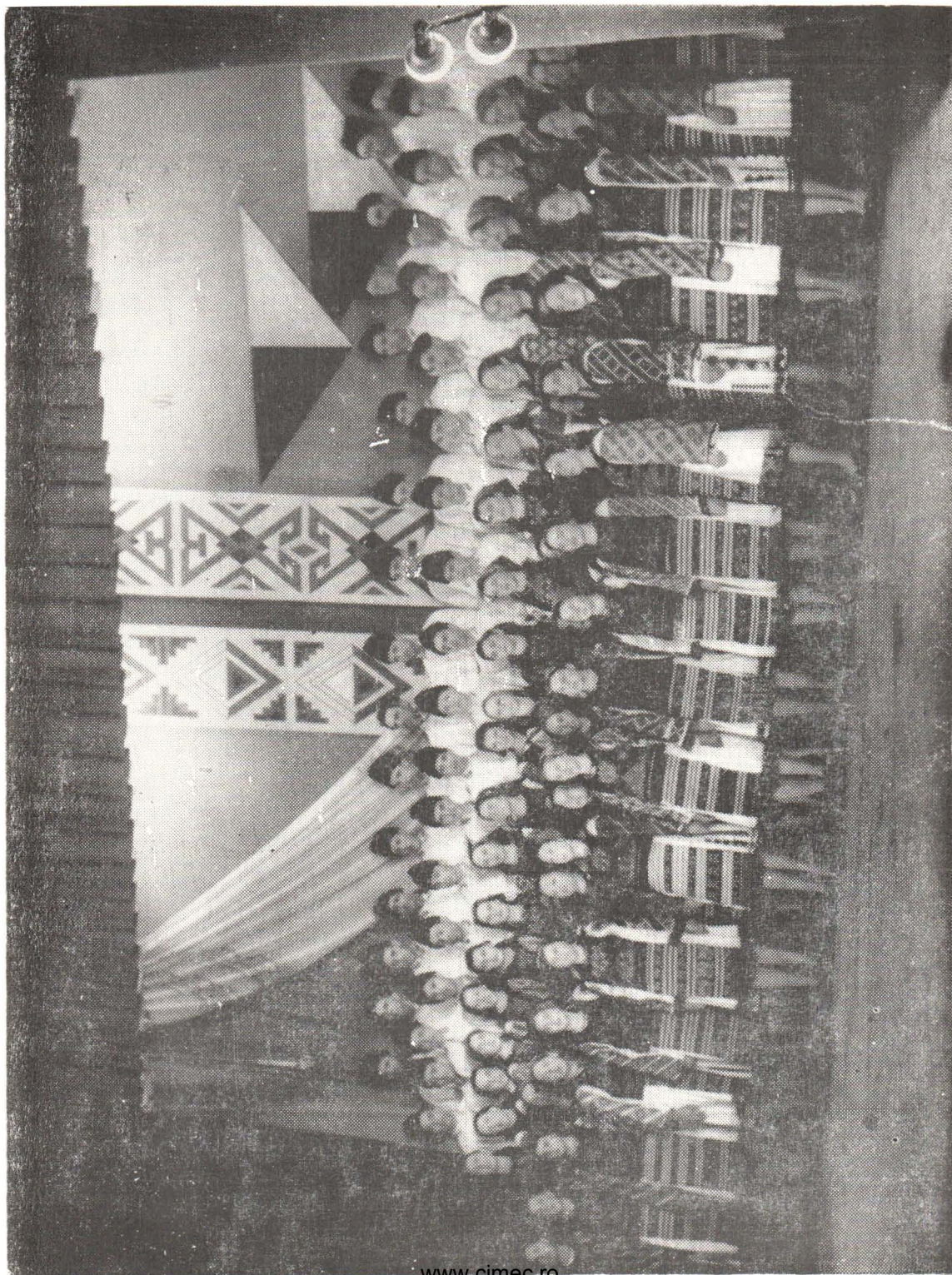

Fig. 6. — Ansamblu coral.

- 189.000 volume în 1960 ;
- 239.000 volume în 1965 ;
- peste 500.000 volume în 1970.

Numărul cărților împrumutate cititorilor exprimă și el prezența lecturii în viața cotidiană a omului constructor al societății socialiste multilateral dezvoltate. Astfel, în 1960, au fost împrumutate cititorilor 236.500 volume. în 1965 un număr de 558.000 ca la sfîrșitul anului 1970, cifra să depășească 688.000 volume.⁷

Manifestările de masă cu cartea (recenzii, prezentări de cărți, seri literare, medalioane, expoziții, concursuri între biblioteci, etc.) pe teme ca : „Recunoștință ție, drag partid“, „Nemuritoare ode partidului și țării“, „Realizări și perspective ale județului Bistrița-Năsăud“ ș.a. contribuie, alături de alte forme de educare, la ridicarea continuă a nivelului de cultură al oamenilor muncii.

Muzeele din județ sînt o creație a regimului nostru. Singura, unitate muzeistică existentă înainte de anul 1944 a fost „Muzeul năsăudean“. Actul fundațional al acestei instituții năsăudene a fost semnat în ziua de 2 august 1931. în casa maiorului în rezervă, Iulian Marțian, cunoscutul biblofil din Năsăud, într-o ședință la care au participat mai mulți intelectuali năsăudeni, (Iuliu Moisil, Iulian Marțian și Virgil Șotropa, viitori membrii ai Academiei, doctor Alexa David, consilier juridic și avocat, Dr. Artene Mureșianu, judecător ș.a.). Cu acest prilej, potrivit documentului încheiat, s-a luat acolo hotărîrea să se înființeze în orașul Năsăud o nouă instituție culturală, alături de vechile așezăminte care au existat în trecut în capitala, Districtului năsăudean.

La temelia înființării Muzeului năsăudean au stat, în primul rînd, donațiile membrilor fondatori, care le-au predat cu condiția să rămînă pentru totdeauna în orașul Năsăud. Donațiilor inițiale li s-au adăugat altele noi, din partea a numeroși cîrturari năsăudeni, care au acordat muzeului tot sprijinul, pentru a-l consolida încă de la început.

Rînd pe rînd, au fost organizate aici expoziții documentare ; periodic s-au ținut conferințe pe teme locale, la care și-au adus contribuția, cu vremea, întreaga intelectualitate năsăudeană, reușindu-se să se creze, în felul acesta, un climat și o ambianță favorabilă pentru viața culturală în vechiul orașel de pe Valea Someșului Mare.⁸

Prin munca depusă de-a lungul anilor, de intelectuali inimoși, printre care se cuvine să-i amintim pe profesorii Onisim Filipoi, Alexandru Husar, Nichifor Someșan, Septimiu Pop și Alexandru Giurgiuca, zestrea Muzeului năsăudean s-a îmbogățit neconținut unitatea devenind nu numai un centru de colecționare și conservare a materialelor privind aspectele atît de diverse ale vieții din oraș și împrejurimi, ci și un centru activ de educație și culturalizare a oamenilor care-l vizitează.

Ziua de 1 octombrie 1950, marchează înființarea Muzeului de istorie din Bistrița, care, condus de la înființare, cu mult sîrg și tragere de inimă de prof. Ștefan Dănilă, înregistrează succese demne de apreciat. Paralel

⁷ Dări de seamă statistice (date culese la teritoriul actual).

⁸ Arhiva Someșană, nr. 17, 1933, Muzeul năsăudean.

Fig. 7 — Grupul vocal german din Satu-Nou.

cu munca de organizare a expoziției de bază, de popularizare a muzeului, se dezvoltă și activitatea de cercetare științifică, în mod deosebit în domeniul arheologiei.

Importanța descoperirilor crește în funcție de însăși vestigiile descoperite — urme de locuințe, vetre de foc, diferite unelte (din metal, din piatră), săbii, sulite, săgeți, fortificații de apărare din pământ sau din piatră, monede și obiecte de îmbrăcăminte, de harnașament, de cult etc., toate acestea dovedind, în mod elocvent, continuitatea de viață a poporului nostru pe aceste meleaguri, din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre.

Cercetările întreprinse pînă acum au fost valorificate de colectivul muzeului, prin publicarea în ziare și reviste de specialitate, a unor articole și studii (peste 35 de titluri pînă în prezent).

Muzeele memoriale „George Coșbuc“, „Liviu Rebreanu“ și „Ion Pop Reteganul“ prezintă, după o tematică cuprinzătoare, aspecte din viața și opera înaintașilor noștri, folosind în mare măsură materialele originale, numeroase documente de mare valoare care relevă contribuția personalității respective la dezvoltarea culturii noastre naționale.

Activitatea instituțiilor muzeale se înscrie în coordonatele întregii munci cultural-educative de masă, ca o activitate a cărei importanță sporește din ce în ce mai mult. Așa se explică și faptul că, în ultimii ani, prin strădania și contribuția unor intelectuali inimoși ca : prof. Sever Ursă din Maieru, inv. Emilian Furdui din Monor, prof. Vasile Țărmure și inv. Ioan Mititean din Rebrîșoara, prof. Terezia Hegedîș și prof. Ioan Pop din Rodna, inv. Gheorghe Andron și prof. Mircea Coșbuc din Leșu, în aceste localități au luat ființă muzee sătești, care se bucură de aprecierea unanimă și sprijinul cetățenilor de toate categoriile. Începuturi promițătoare, pe această linie avem și în localitățile : Feldru, Sieu Odorhei, Satu Nou, Budești, Sîngeorz Băi și altele.

Între succesele care consemnează dezvoltarea impetuoasă, în ritmuri necunoscute înainte, a culturii în județul Bistrița-Năsăud se numără și tipăriturile editate de către Comitetul județean pentru cultură și artă. Casa județeană a creației populare și Muzeul de istorie din Bistrița. Într-o succintă retrospectivă editorială putem menționa lucrările apreciate de public și de specialiști : „Zestrea frumuseților“ — album — pe versuri de George Coșbuc, „Foaie verde de măr dulce“ — coruri pe versuri populare — prelucrate de compozitorul Tudor Jarda, „Trandafir cu creangă-n apă“ — culegere de folclor — alcătuită de Dumitru Virțic, comedia „Cursa cu șoareci“ de Virgil Nistor, „Vestigii istorice pe plaiurile județului Bistrița-Năsăud“, care completează tabloul prezențelor editoriale în contextul afirmării în viața cultural-artistică a țării.

Sub îndrumarea nemijlocită a organelor și organizațiilor de partid. în comunele și satele noastre, ca de altfel pe întreg cuprinsul țării se desfășoară o vastă și multilaterală activitate de difuzare a cunoștințelor politice, științifice și cultural-artistice. Se continuă, pe un plan superior, tradiția luminoasă a unor cărturari de pe aceste meleaguri, care nu și-au

Fig. 8. — Dans maghiar .

cruțat energiile, forțele și priceperea pentru a răspîndi, chiar în condiții vitrege, lumina culturii în mase.

Prin numeroase expuneri și simpozioane s-a evocat trecutul glorios al patriei, marile bătălii purtate de clasa muncitoare sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru eliberare socială și națională, frumusețile și bogățiile patriei, formarea noii atitudini față de muncă, crearea unei opinii publice sănătoase și altele.

Printre formele eficace și atractive ale muncii de difuzare a științei și culturii se numără și brigada științifică, a cărei activitate se circumscrie în cadrul unor limite concrete, impuse de întrebările formulate de oameni, întrebări care oglindesc în mod nemijlocit preocupările, interesele și frământările lor.

Întrebările puse sînt extrem de variate : „Cum se formează eclipsele de lună și soare ?“, „Care sînt efectele poluării naturii ?“, „De ce griul de toamnă poate fi semănat și primăvara ?“, „Dacă s-a descoperit sau nu medicamentul pentru tratarea cancerului ?“, probleme legate de apărarea păcii în lume și multe altele.

Luuate la un loc, întrebările adresate brigăzilor științifice demonstrează, în primul rînd, receptivitatea ridicată a oamenilor munci față de tot ceea ce este nou în domeniul științelor, tehnicii, evenimentelor politice interne și internaționale și în al doilea rînd, transformările adînci care s-au petrecut în conștiința lor.

Fig. 9. — Port popular de pe Valea Someșului.

Forma superioară de educare a adulților prin intermediul difuzării științei și culturii o reprezintă învățămîntul popular, care și-a găsit expresie și în județul nostru prin cele două universități populare de la Bistrița și Năsăud, ale căror cursuri sînt frecventate de peste 400 cursanți. În fața acestora au susținut teme deosebit de interesante și atractive o serie de personalități de seamă ale vieții culturale și științifice din centrele universitare Cluj, București și Iași, printre care amintim pe : prof. univ. dr. docent Ștefan Pascu, membru corespondent al Academiei R.S.R., rectorul Universității Babeș — Bolyai din Cluj, prof. univ. dr. docent Tiberiu Moraru, membru corespondent al Academiei R.S.R. de la Universitatea din Cluj, acad. Eugen Macovschi din București, prof. dr. docent Gavril Istrate de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, dr. Vasile Netea din București și alții.

Manifestîndu-și deplina adeziune față de politica partidului și statului nostru, intelectualitatea din județ își aduce o contribuție de preț la organizarea și desfășurarea unei intense activități cultural-educative de masă, în cadrul așezămintelor culturale.

Conferențieri sau instructori de teatru, dirijori sau instructori de brigadă artistică de agitație, bibliotecari sau instructori de dans, iată doar cîteva dintre atribuțiile în cadrul cărora sute de intelectuali de la sate.

Fig. 10. — În ritmul dansului.

antrenați de consiliile de conducere ale căminelor culturale, desfășoară o rodnică activitate de educare și instruire a oamenilor muncii.

Sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, un mare număr de intelectuali din orașe și comunele județului sînt antrenați, în activitatea de cercetare științifică în domeniul etnografiei și folclorului, în scopul elaborării unor monografii etnografice.

„Vasta cercetare etnografică și folcloristică inițiată în toamna anului 1968, de către Comitetul de cultură și artă al județului Bistrița-Năsăud, în vederea elaborării unei monografii, se înscrie în viața spirituală a acestui județ, ca o acțiune de mare însemnătate și cu adînci rezonanțe în mișcarea culturală din satele de pe aceste meleaguri”.⁹

Încă de la declanșarea, acestei acțiuni — ce constituie totodată și un experiment valoros, nu numai în ceea ce privește desfășurarea cercetărilor propriu-zise, ci și influențarea pe această cale a unor domenii ale muncii culturale — au fost invitați să-și aducă contribuția la elaborarea planurilor și a investigațiilor o serie de oameni de știință, cadre universitare și cercetători de prestigiu din Cluj, Iași și București, majoritatea lor originari din județ.

Inițiativa a stîrnit, de la început, un interes deosebit în rîndul intelectualității satești. Numeroși învățători și profesori, medici și ingineri din așezările rurale ale județului au găsit în această acțiune largi posibilități pentru a-și realiza aspirațiile spirituale creative, o modalitate prielnică de a-și lărgi orizontul științific și cultural.

Stimularea și orientarea intelectualilor de diferite specialități de la sate în abordarea și realizarea unei cercetări are urmări dintre cele mai

⁹ Îndrumătorul cultural, nr. 10, din octombrie, 1970.

favorabile și asupra activității culturale. Intelectualii de la sate — de aportul cărora depinde, în bună măsură nivelul calitativ al activității așezămintelor de cultură — dobândesc astfel cunoștințe și experiență necesară efectuării unei munci științifice, fapt ce-i ajută în bună măsură la realizarea unor investigații privind diferite domenii economice și social culturale.

Ca urmare a acestei vaste acțiuni, în localitățile Rebrișoara, Rodna, Maieru și altele au fost organizate simpozioane, pe teme locale privind viața economică și social-culturală a comunei. Comunicările de o certă valoare științifică, prezentate de intelectualii satelor în fața unui numeros public, ne dau garanția că, în scurt timp, se va reuși să se elaboreze monografiile etnografice comunale.

Pe baza acestor cercetări, care vizează în primul rînd cultura materială și spirituală, așezămintele culturale sînt în măsură să valorifice tot ceea ce e specific și tradițional într-o localitate sau alta (fig. 8).

Județul nostru dispune de comori inestimabile de cultură și artă populară, plastică, literară, muzicală și coregrafică, de formații artistice puternice, încercate în repetate concursuri (fig. 9, 10) și de cadre capabile să traducă în viață istoricele sarcini trasate de cel de al X-lea Congres al partidului, pentru etapa pe care o străbătem.

MISE EN VALEUR DES TRADITIONS ARTISTIQUES ET CULTURE- LES DANS LES REGIONS DE LA BISTRIȚA ET DU NĂSĂUD

RÉSUMÉ

L'article jette un coup d'oeil rétrospectif sur la mise en valeur des traditions folkloriques conservées par les habitants du département de Bistrița-Năsăud. On y trouve mentionnés les succès obtenus, le long des années, par les nombreuses formations artistiques d'amateurs, aux concours républicains, ainsi qu'aux rencontres folkloriques internationales (tournées entreprises par l'Ensemble folklorique „La Couronne du Someș“ de la Maison de culture de Bistrița — en France et en Italie — en 1969, 1970, 1971).

On y trouve, en outre, une série de manifestations culturelles-artistiques, devenues traditionnelles : la Fête de la cueillette des cerises de Branîștea, le Festival des Fanfares, le Concours de musique folklorique doté du prix „le Roi des sapins“, la Rhapsodie des hautboistes de Leșu, la chorale „La Complainte du Someș“ de Năsăud.

On y apprend encore des actions organisées pour honorer la mémoire de quelques grands représentants de notre culture, tels : George Coșbuc, Liviu Rebreanu, Vasile Nașcu, etc.

Faisant appel à une comparaison probante au sujet du développement de la base matérielle de la culture dans le département de Bistrița-Năsăud, l'article met en évidence l'apport des intellectuels de nos villages au processus complexe de la diffusion de la culture dans, les masses du peuple, ainsi que dans le domaine des recherches folkloriques.

L É G E N D E D E S F I G U R E S

- Fig. 1. — La Maison de Culture de la ville Năsăud.**
- Fig. 2. — La chorale des syndicats de Bistrița.**
- Fig. 3. — Danses de Singeorz Băi.**
- Fig. 4. — Les chanteurs de flûte de bois.**
- Fig. 5. — Ensemble folklorique „La Couronne du Someș“.**
- Fig. 6. — Ensemble chorale.**
- Fig. 7. — La chorale des Allemands de la commune de Satu-Now.**
- Fig. 8. — Danse hongroise.**
- Fig. 9. — Costumes nationaux folkloriques de la vallée du Someș.**
- Fig. 10. — Par le rythme de la danse.**